

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นว่า ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้น มุ่งเน้นที่จะเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง และนำไปใช้ได้ทันที จึงมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ประกอบกับความต้องการในการดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา ทำให้มีการปรับตัวเรื่องความสอดคล้องระหว่างการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอาชีพมากขึ้น กมลรัตน์ จรัสรัมย์ (2525: 16-17) ได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยว่า ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่าผู้เรียนส่วนมากถ้าไม่ใช่ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอก ไม่จำเป็นต้องรู้ภาษาทุกแง่ทุกมุม สิ่งที่สำคัญคือ ความสามารถในการใช้ภาษาแบบจำกัดซึ่งถูกกำหนดไว้ได้ ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะสอนในสิ่งที่ผู้เรียนในแต่ละสาขาควรรู้ และนอกจากนี้ยังกล่าวเน้นว่าเราต้องยอมรับว่าโปรแกรมภาษาอังกฤษแบบทั่วไปมักล้มเหลวในการช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่ระดับที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย ในปี 2525 นันทนา นิยะพันธ์ ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ 5 กลุ่มที่สอนด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อความ กับกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบเดิม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สัมฤทธิ์ผลทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิชาควรใช้วิธีสอนที่มีแนวการสอนเฉพาะอย่าง ซึ่งต่างจากการสอนภาษาอังกฤษทั่วไป

โรเนลด์ แมคคาย และมารีส์ บอสเกท (Ronald Mackay and Maryse Boesquet 1981: 4-5) ได้ยกตัวอย่างเรื่องการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเฉพาะกิจในมหาวิทยาลัย ในโคลัมเบียและแมกซิโก โดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลอังกฤษและรัฐบาล

ของทั้งสองประเทศ ปรากฏข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า โปรแกรมภาษาอังกฤษทั่วไปที่สอนให้กับนักศึกษาไม่ได้ช่วยให้นักศึกษามีระดับความสามารถทางภาษาที่จะเป็นทักษะนำไปสู่การเรียนในด้านวิชาการเลย ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวนี้จึงควรเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (English for Specific Purpose) หรือที่เขียนย่อว่า ESP ดังจะกล่าวต่อไปดังนี้

ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ

นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษา ได้ให้คำจำกัดความและกำหนดขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจไว้ดังนี้

เฮช อี พาลเมอร์ (H.E. Palmer 1964: 24,129) อ้างถึงโดย เฮนรี จี วิดดอว์สัน (Henry G. Widdowson 1981: 14) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจว่า ควรสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การจัดโปรแกรมการสอนควรครอบคลุมเฉพาะทักษะ และความสามารถทางภาษาที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้จริงในอาชีพต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Christopher Brumfit 1977: 71) กล่าวว่า "ความสำคัญของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจอยู่ที่การเน้นความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงทักษะที่ผู้เรียนต้องการเสียก่อน"

โรแนลด์ แมคคาย และอลัน เม้าท์ฟอร์ด (Ronald Mackay & Alan Mountford 1978: 1-5) ให้ความหมายของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจไว้ว่า เป็นการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศซึ่งมีจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจนว่า จะเรียนไปเพื่อประโยชน์อะไร ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ทางความรู้ความเข้าใจในตัวภาษาเท่านั้น แต่เป็นการเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันใดอันหนึ่งที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

ปีเตอร์ สตรีเวนส์ (Peter Stevens 1980: 108-109) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่จัดขึ้นให้ตรงความต้องการเฉพาะอย่างของผู้เรียน โดยมีหัวข้อหรือใจความในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ หรือสาขาวิชาที่ผู้เรียนเรียน และเลือกเฉพาะรูปแบบของภาษาที่จำเป็น รวมทั้งต้องมีการกำหนดทักษะทางภาษาที่ต้องการไว้ด้วย

จากข้อความดังกล่าวแล้ว ทำให้สามารถสรุปประเด็นสำคัญของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจว่าประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 2 ประการคือ

1. จุดประสงค์ของหลักสูตร จัดขึ้นตามความต้องการในการนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ

2. การกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร ต้องบ่งชี้ถึงทักษะทางภาษาและรูปแบบภาษาที่จำเป็นต่อผู้เรียนเท่านั้น ส่วนเรื่องที่น่ามาสอนต้องมีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาหรืออาชีพนั้น ๆ

ก. ประเภทของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ

โอเคท บอยส์ (Odette Boys 1979: 12-13) อ้างถึงโดยบุญพร้อม อธิรัตน์ (2528: 8) แบ่งประเภทของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ภาษาอังกฤษเพื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (EST - English for Science and Technology) ได้แก่ ภาษาอังกฤษในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น

2) ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ (EAP - English for Academic Purposes) ได้แก่ การศึกษาภาษาอังกฤษในระดับสูง โดยเน้นเฉพาะวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

3) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ (EVP - English for Vocational Purposes) ได้แก่ การศึกษาภาษาอังกฤษในระดับต่ำกว่ามหาวิทยาลัย อาจเป็นวิทยาลัยเทคนิคหรืออาชีวศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพ

ในบางกรณีสาขาวิชาวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี ก็เป็นการศึกษาทางด้านวิชาการด้วยเช่นกัน (พัณณ์ น้อยแสงศรี 2524: 20) ปีเตอร์ สตรีเวนส์ (Peter Strevens 1977: 92) ได้แบ่งประเภทของภาษาอังกฤษธุรกิจเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ (EAP - English for Academic Purposes) อาจจัดเป็น 2 โปรแกรม สำหรับผู้ที่เคยเรียนวิชานั้น ๆ มาแล้ว (Pre-study) และผู้ที่กำลังเรียนวิชานั้นอยู่ (In-study)

2) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ (EOP - English for Occupational Purposes หรือ EVP - English for Vocational Purposes) ซึ่งอาจจัดโปรแกรมได้ 2 ประเภท คือ เพื่อผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ แล้ว (Post-experience) และเพื่อผู้เรียนที่กำลังจะไปประกอบอาชีพนั้น ๆ (Pre-experience)

ข. หลักสูตรและเนื้อหา

การจัดหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจมีแตกต่างกันไปในหลาย ๆ ประเภท ตามความต้องการของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มากมาย เช่น หลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษสำหรับแอร์โฮสเตส เลขานุการ หรือลูกจ้างในโรงงาน เป็นต้น การจัดหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเฉพาะกิจสำหรับบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือทบวงมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานหรือสถานประกอบการต่าง ๆ มักจัดขึ้นโดยยึดหลักพื้นฐานตามความต้องการในการนำไปใช้มากกว่าการเรียนรู้ภาษา นับว่าเป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับผู้รับผิดชอบในการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับอาชีพเหล่านี้ โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพนั้น ๆ มาก่อน หรือผู้ที่มีประสบการณ์ด้านอาชีพนั้น ๆ แต่ไม่ได้เป็นผู้ที่ศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาโดยตรง แต่ต้องจัดหลักสูตรขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของงาน หลักสูตรเหล่านี้อาจจัดขึ้นโดยไม่ได้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งเรื่องรูปแบบภาษาตามที่ควรใช้จริง แต่เกิดจากจินตนาการของผู้เรียนโปรแกรมหรือผู้วางหลักสูตร เช่นที่ โจ้ พาลเมอร์ และโรนัลด์ แมคคาย (Joe Palmer and Ronald Mackay 1978: 3) กล่าวว่า "ผู้วางหลักสูตรใช้เพียงแค่อินทนาการ ไม่ได้ประเมินวัตถุประสงค์ของสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องประสบหรือต้องนำภาษาอังกฤษไปใช้ ซึ่งมักปรากฏว่าหลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริงและไม่เหมาะสม"

อย่างไรก็ตาม ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษา (Language) อย่างเดียว แต่ยังเน้นความสำคัญของภาษาที่นำไปใช้ (Language use) ปีเตอร์ สตรีเวนส์ กับ เอ็ม เอ เค ฮัลลiday และ เอ แมคอินทอช (Peter Strevens, M.A.K. Halliday and A. McIntosh 1965) อ้างถึงโดย โรนัลด์ แมคคาย (Ronald Mackay 1981: 12) ได้ให้คำแนะนำว่า ในการเลือกลักษณะภาษาที่จะสอนสำหรับภาษาอังกฤษเฉพาะกิจนั้น ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ

- 1) สาขาวิชาที่นำภาษาไปใช้ (Field of discourse) เช่น ชีววิทยา หรือการจัดอุตสาหกรรม
- 2) วิธีการนำภาษาไปใช้ (Mode of discourse) เช่น ภาษาเขียน หรือภาษาพูด
- 3) ลักษณะภาษาที่ใช้ (Style of discourse) เช่น ภาษาทางการ หรือไม่เป็นทางการ เป็นต้น

ในทำนองเดียวกัน โวกัน เจมส์ (Vaughan James 1973) อ้างถึงโคย โรเนลด์ แมคคาย (Ronald Mackay 1981: 12-13) ได้เสนอแนะองค์ประกอบ 3 ประการ ในการพิจารณาเลือกลักษณะภาษาที่จะใช้สอนในภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ คือ

1) ทักษะทางภาษา (Language skills) คือ การเลือกใช้ทักษะ ฟัง พูด อ่าน หรือเขียน

2) เนื้อหาเฉพาะ (Special content) คือ ศัพท์เทคนิค โครงสร้าง ประโยคที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเฉพาะเหล่านั้น เช่น เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น

3) ทักษะทางหน้าที่ภาษา (Functional skills) คือ การนำภาษาไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ ในวิชาเฉพาะเหล่านั้น เช่น เพื่อการแปล การตีความ การเขียนตามคำบอก การพูดโทรศัพท์ การคัดย่อบทความ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของ สตรีเวนส์และเจมส์ ดังกล่าว สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรและเนื้อหาของภาษาอังกฤษเฉพาะกิจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ (EAP) แต่สำหรับภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ (EOP) นั้น ภาษาที่นำไปใช้ (Language use) มีขอบข่ายกว้างกว่าในแง่ของการสื่อสารกับสังคม ในขณะที่ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ (EAP) ใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการของผู้เรียนเองเท่านั้น

จอห์น มันบี (John Munby 1978) อ้างถึงใน โรเนลด์ แมคคาย (Ronald Mackay 1981: 13-15) ได้เน้นความสำคัญของความต้องการในการสื่อสารว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 9 ประการ ดังนี้

1) ผู้เรียน (Participant) ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น อายุ เพศ ภาษาที่หนึ่ง และความสามารถทางภาษา เป็นต้น

2) จุดประสงค์ (Purposive domain) ได้แก่ การกำหนดว่าเป็นภาษาเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ (EAP) หรือภาษาเพื่อวิชาชีพ (EOP) รวมทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ย่อยของการเรียนรู้ภาษาในวิชาการนั้นหรืออาชีพนั้น ๆ ด้วย

3) สถานการณ์ (Setting) ประกอบด้วย

ก) สถานที่ เช่น ภาษาที่ใช้ในโรงแรม โรงงาน หรือสถานที่อื่น ๆ

- ข) เวลา คือ รู้ว่าจะใช้ภาษาในโอกาสใด หรือใช้ภาษาบ่อยแค่ไหน
- ค) โอกาส คือ คำนี้ถึงวัฒนธรรมทางภาษาและสังคม
- 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ได้แก่ บุคคลที่ผู้เรียนต้องสนทนาด้วย รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา
- 5) สื่อ (Instrumentality) ได้แก่ ทักษะ และลักษณะการสื่อสาร เช่น การพูดตัวต่อตัว การพูดโทรศัพท์ การสื่อสารผ่านสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
- 6) รูปแบบภาษา (Dialect) ได้แก่ ชนิดของภาษา เช่น ภาษาอังกฤษแบบชาวอเมริกัน หรือภาษาอังกฤษแบบชาวอังกฤษ
- 7) ระดับความสามารถ (Target level) ได้แก่ การกำหนดระดับความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน เช่น กำหนดว่าผู้เรียนจะต้องใช้กระสวนประโยคใดได้บ้าง และสามารถสื่อสารได้อย่างดี ไม่มีการพูดซ้ำหรือผิดพลาด เป็นต้น
- 8) กิจกรรมการสื่อสาร (Communicative event) หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องสามารถปฏิบัติได้โดยใช้ทักษะส่งสารหรือรับสาร เช่น การจับบันทึกสั้น ๆ การเขียนรายงานทดลอง เป็นต้น รวมทั้งหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องใช้ภาษาในการสื่อสาร (Topic)
- 9) ตัวชี้แนะในการสื่อความหมาย (Communicative key) เช่น ภาษาที่ใช้ แสดงความรู้สึกเคารพหรือไม่เคารพ แสดงความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ แสดงว่าเป็นเรื่องสำคัญหรือไม่สำคัญ ซึ่งแสดงออกได้ทางน้ำเสียงของผู้พูด และการเลือกใช้รูปประโยค
- เมื่อมีการวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งเป็นความต้องการในการสื่อสารด้านต่าง ๆ ผู้จัดหลักสูตรจะสามารถจัดบทเรียนและเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น เพราะมีแนวทางในการจัดให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่ต้องการ
- ในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรหลังการวิเคราะห์ความต้องการการนำภาษาไปใช้นั้น ควรจัดเป็นลำดับขั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และควรมีการสรุปหลักการใช้ภาษา (Grammatical point) ไว้ในแต่ละบทเรียน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเน้นถึงจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ (Communicative ends) ด้วย

เฮนรี จี. วิดโดสัน (Henry G. Widdowson 1983: 94-95) ได้อ้างถึงข้อเสนอแนะของ เจ อาร์ เอเวอร์ (J.R. Ewer 1981) ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวนผู้ที่บุกเบิกงานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของเนื้อหาหรือสิ่งที่ควรจะสอนให้กับผู้เรียนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (ESP) ว่าควรจะเป็นลักษณะของพฤติกรรมทางการสื่อสาร (Microact) หรือ การดำเนินการสื่อสาร (Communicative operation) โดยใช้หลักการวิเคราะห์กิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน (Procedural activity) ว่าผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมใดบ้างเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร เมื่อวิเคราะห์กิจกรรมเหล่านี้ก็จะทำให้สามารถสรุปเป็นโครงร่างของเนื้อหา (Schematic elements) ประกอบด้วย หน้าที่ทางภาษาและประโยคต่าง ๆ ที่ใช้สื่อความหมายซึ่งก็หมายถึง เนื้อหาในหลักสูตรที่เป็นแบบ Notional - Functional categories นั้นเอง เอเวอร์เอง ได้วิเคราะห์ภาษาอังกฤษสำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ว่ามีพฤติกรรมทางการสื่อสาร (Microacts) อยู่ทั้งหมด 65 พฤติกรรมที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษสำหรับวิชาวิทยาศาสตร์จะต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์

ส่วนการเลือกแบบเรียนหรือการสร้างเอกสารคำสอน ควรต้องคำนึงถึงสิ่งที่คุณผู้เรียนจะได้ใช้จริง ฉะนั้นการเลือกใช้แบบเรียนที่ได้ข้อมูลจากสถานการณ์จริง แหล่งข้อมูลที่คุณผู้เรียนจะได้ใช้จริง (Authentic resource materials) จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง เพราะเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ได้ทันที (Joe Palmer 1981: 67)

ค. การจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องอาศัยคุณสมบัติหลายอย่างของตัวผู้สอน เช่น ความรู้ในเรื่องภาษา ประสบการณ์การสอน และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง มีประโยชน์ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนส่วนใหญ่มักต้องการอิสระในการคิดวิธีการสอนตามแบบของตนเอง ให้เป็นที่พอใจของทั้งผู้สอนและผู้เรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนเพื่อช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย นอกจากนี้การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอาจทำได้โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็น ทักษะคิด และการคาดหวังของผู้เรียนเกี่ยวกับแบบฝึกหัดที่ใช้ เทคนิควิธีสอน หลังจากที่มีการเรียนการสอนไปแล้วช่วงเวลาหนึ่ง แล้วนำผลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาคัดแปลงเพื่อให้การสอนบรรลุวัตถุประสงค์ แบบฝึกหัดและกิจกรรมที่ใช้ก็จะมีประสิทธิภาพขึ้น

ในด้านวิธีสอน ปีเตอร์ สตรีเวนส์ (Peter Strevens 1978: 190) กล่าวว่า "ควรเลือกวิธีที่เหมาะสม ซึ่งถ้าผู้สอนไม่มีความรู้และประสบการณ์มากพอทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ อาจกลายเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการเรียนการสอน"

กมลรัตน์ จรัสรัมย์ (2522: 21-24) กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนซึ่งเกิดจากครูผู้สอนไว้ว่า ภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิชาถูกจัดขึ้นกันอย่างแพร่หลาย และเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนจึงกำหนดให้มีการสอนโดยไม่คำนึงถึงการให้การอบรมเรื่องวิธีการสอนและความรู้เฉพาะสาขาวิชานั้น ๆ เลย หรือบางกรณีครูผู้สอนอาจรับเอาเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ เข้ามาตามสมัยนิยม โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้เสนอข้อคิดเกี่ยวกับผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพว่า มักจะเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มุ่งเรียนภาษาเพื่อนำไปใช้ในงานของเขา และมักเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อย มีประสบการณ์ทางภาษาน้อย แต่มีความคิดเชื่อมั่นในตัวเองสูง จึงชอบการสอนที่ใช้บทบาทสมมติ (Role - playing) หรือการเลียนแบบบทบาทต่าง ๆ (Role - simulation)

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้สอนจะต้องศึกษาเนื้อหาวิชาในบทเรียนให้เข้าใจเพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ของบทเรียนแต่ละบท แล้วจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบทเรียนและตัวผู้เรียน บุญพร้อม อติรัตน์ (2528: 12) เสนอแนะว่าผู้สอนควรใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ตลอดจนนำสื่อการสอนมาใช้ในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนวิธีการสอนผู้สอนควรใช้หลาย ๆ วิธี และควรให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการใช้ภาษาให้มากที่สุด

ง. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจชัดเจนมากกว่าภาษาอังกฤษทั่วไปในแง่ของการนำไปใช้ จึงเป็นการง่ายสำหรับผู้สอนและผู้เรียนที่จะประเมินความสามารถว่ามีกิจกรรมหรือพฤติกรรมใดบ้างที่สามารถปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น ริจี้ วิดโดสัน (Henry G. Widdowson 1983: 6) ได้เปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนระหว่างภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (ESP) กับภาษาอังกฤษทั่วไป (General Purpose English: GPE) ว่า สำหรับ ESP เป็นเรื่องของการฝึกเพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านความสามารถเฉพาะที่กำหนดไว้ ส่วนสำหรับ GPE เป็นเรื่องของการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่พัฒนาการด้านความสามารถทางภาษาที่ไม่ได้กำหนดเฉพาะตายตัว

การกำหนดวัตถุประสงค์ของภาษาอังกฤษ = การฝึก: เพื่อการพัฒนาสมรรถวิสัยที่กำหนด
เฉพาะกิจ: เหมือนกันกับจุดมุ่งหมาย

(ESP specification of objectives: = (training: development of
equivalent to aims) restricted competence)

การกำหนดวัตถุประสงค์ของภาษาอังกฤษ = การศึกษา: เพื่อการพัฒนาความสามารถ
ทั่วไป: นำไปสู่จุดมุ่งหมาย ทั่วไป

(GPE specification of objectives: = (education: development of
leads to aims) general capacity)

(H.G. Widdowson 1983: 7)

ฉะนั้น การประเมินผลไม่ว่าจะเป็นระหว่างการเรียนหรือหลังจากจบหลักสูตรแล้วก็ตาม สิ่งที่ต้องการวัดก็คือ พฤติกรรมที่คาดหวังให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ตามที่กำหนด

วาสนา โกวิทยา (2522: 111) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการวัดและประเมินผลโดยทั่วไป ซึ่งการวัดประเมินผลภาษาอังกฤษเฉพาะกิจจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยเช่นกันคือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์ในการวัดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอน ควรวัดให้ครบจุดประสงค์ทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย
- 2) เลือกแนวคิดในการวัดให้เหมาะกับจุดประสงค์ เช่น วัดแบบอิงกลุ่มหรือแบบอิงเกณฑ์ หรืออาจวัดทั้งสองแบบตามความเหมาะสม
- 3) เลือกใช้วิธีวัดหลาย ๆ วิธี ด้วยเครื่องมือวัดหลาย ๆ ประเภท และวัดหลาย ๆ ครั้ง เพื่อวัดหรือประเมินพฤติกรรม ความรู้ ความคิด ทักษะ ของผู้เรียนได้ทั่วถึงทุกด้าน และแม่นยำ
- 4) ควรระวังความผิดพลาดคลาดเคลื่อน อันอาจเกิดขึ้นได้จากการวัด

5) การวัดและการประเมินผล ไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการสุดท้ายในการเรียนการสอน ผู้สอนควรนำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอน

อัจฉรา วงศ์โสธร (2527: 42-43) กล่าวถึงหลักสำคัญในการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ว่าอยู่ที่จุดประสงค์ของการประเมินผล คือ ทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ไม่ใช่ทดสอบทักษะทางภาษาที่เป็นสื่อการเรียน อัจฉรา วงศ์โสธร ได้ให้ตัวอย่างการทดสอบความสามารถแต่ละทักษะดังนี้

- 1) ทักษะการฟัง ฟังคำบรรยาย รายงาน แล้วสามารถพูดสรุปใจความตอบคำถาม เขียนย่อ เลือกคำตอบที่ถูกต้องและเขียนตามคำบอกได้
- 2) ทักษะการพูด พูดโต้ตอบบทสนทนา สัมภาษณ์ พูดบรรยาย
- 3) ทักษะการอ่าน อ่านเพื่อความเข้าใจแล้วสามารถตอบคำถาม เลือกคำตอบที่ถูกต้อง เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง จับคู่และเรียงลำดับข้อความได้
- 4) ทักษะการเขียน เขียนข้อความ รายงาน บันทึก

สังเกตได้ว่า การประเมินผลดังกล่าว จัดเป็นการทดสอบความสามารถเฉพาะอย่างในแต่ละทักษะ และกำหนดพฤติกรรมทางการสื่อสารที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะปฏิบัติได้ในทักษะนั้น ๆ อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี การสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจจัดว่าเป็นการสอนภาษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งผู้เรียนไม่ได้ใช้เพียงทักษะใดทักษะหนึ่งในการสื่อสาร หรือใช้ความสามารถในด้านองค์ประกอบของภาษา ได้แก่ เสียง ศัพท์ ไวยากรณ์ เท่านั้น แต่ยังต้องใช้ทักษะสัมพันธ์ เช่น ฟัง-พูด หรือฟัง-เขียน ประกอบกันกับความเข้าใจในหน้าที่ทางภาษา และสถานการณ์ที่จะใช้สื่อสาร เพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างมีความหมาย

จอห์น คับเบิลยู ออลเลอร์ (John W. Oller 1976: 151) มีความเห็นว่าความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถโดยส่วนรวม และต้องการการบูรณาการเข้าไว้ด้วยกัน (Integration) เพื่อนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

ดังนั้น การทดสอบความสามารถในการสื่อสารต้องเป็นแบบสอบที่สามารถวัดความชำนาญในการนำภาษาไปใช้ เพื่อตัดสินประสิทธิผลของผู้เรียนในการสื่อสาร เบรมตัน เจ คาร์โรล (Brendan J. Carroll 1980 อ้างถึงใน วันทณี สัททิม 2529: 39)

ได้เสนอแนะว่า แบบสอบที่ใช้วัดความสามารถในการสื่อสารควรมีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ภาษา ตามหน้าที่ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาษา

อัจฉรา วงศ์โสธร (2529: 84-85) ได้สรุปวิธีการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ภาษาตามหน้าที่ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาษา ซึ่งเป็นสภาพที่แท้จริงในการนำภาษาไปใช้ คือ การทดสอบภาษาแบบทักษะสัมพันธ์ (Integrated skill) เช่น ทักษะฟัง-พูด ใช้วิธีการสอบแบบสอบสัมภาษณ์ สถานการณ์สมมติ บทบาทสมมติ สนทนาทั่วไป หรือฟัง-เขียน สามารถใช้วิธีการสอบแบบฟังแล้วเขียนแปล เขียนตอบคำถาม หรือทักษะอ่าน-พูด สอบโดยวิธีอ่านแล้วพูดสรุป อ่านแล้วพูดตามที่กำหนด หรือฟัง-เขียน-พูด ใช้วิธีสอบแบบพูดข้อความที่ฟังแล้วเขียนสรุป เป็นต้น

หลักสูตรภาษาอังกฤษสาขาอาชีพการโรงแรม

ก. ความเป็นมาของหลักสูตร

สถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เริ่มเปิดการอบรมเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2524 โดยจัดการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในภาคทฤษฎีแบ่งการสอนเป็น 2 ลักษณะวิชา คือ วิชาสามัญ และวิชาอาชีพ สถาบันได้รับความช่วยเหลือจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization-ILO) โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้วางโครงการฝึกอบรมให้กับสถาบัน และได้จัดหลักสูตรภาษาอังกฤษให้เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มวิชาสามัญ เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักศึกษานำไปใช้ในการปฏิบัติงานในแผนกต่าง ๆ คือ แผนกบริการส่วนหน้า แผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม แผนกครัว และแผนกแม่บ้าน (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก) สรุปโครงร่างหลักสูตรได้ดังนี้

หลักสูตรภาษาอังกฤษปี พ.ศ. 2524 แบ่งการสอนออกเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกเป็นการสอนเพื่อประเมินระดับความรู้ของผู้เรียน มีระยะเวลาการสอน 15 ชั่วโมง ในทุกแผนก แล้วจึงทดสอบความรู้ด้านการสนทนา การอ่าน การใช้ศัพท์ การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการเขียน เพื่อนำผลการประเมินมาแบ่งกลุ่มเรียน ในระยะหลังซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหลือของการอบรมภาคทฤษฎี สรุปขอบเขตของรายวิชาที่สอนได้ดังนี้

- 1) การสนทนา มีจุดประสงค์เพื่อทบทวนด้านการออกเสียง และเพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วในการพูดภาษาอังกฤษ โดยฝึกในห้องปฏิบัติการทางภาษา
- 2) การใช้ศัพท์ มีจุดประสงค์เพื่อทบทวนและเพิ่มพูนศัพท์เทคนิค

- 3) ไวยากรณ์ มีจุดประสงค์เพื่อทบทวนและเพิ่มพูนด้านโครงสร้างไวยากรณ์
- 4) การอ่านเพื่อความเข้าใจ มีจุดประสงค์เพื่อสอนอ่านท่อนเกี่ยวกับอาชีพเฉพาะ
- 5) การเขียน มีจุดประสงค์เพื่อสอนเขียนจดหมายและเขียนจากท่อนเกี่ยวกับอาชีพเฉพาะ

สถาบันฯ ได้จัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรปี พ.ศ. 2524 เป็นแนวทางในการสอน โดยแบ่งเป็น 3 วิชา คือ ภาษาอังกฤษทั่วไป ภาษาอังกฤษวิชาชีพ และการฝึกฟังขอบเขตของรายวิชาดังกล่าวกำหนดไว้กว้างมาก ทำให้เป็นปัญหากับผู้สอนอย่างยิ่งเนื่องจากไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาในหลักสูตรที่ชัดเจนว่าสถาบันต้องการให้สอนอะไร จากการประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษา รุ่นที่ 7 ที่ฝึกงานตามโรงแรมต่าง ๆ สรุปได้ว่านักศึกษายังขาดทักษะในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะฟังและพูดซึ่งนักศึกษาต้องใช้มากกว่าทักษะอื่น ๆ (ประเมินผลการฝึกงานนอกสถาบันของนักศึกษา รุ่นที่ 7 ปีการศึกษา 2530)

ปี พ.ศ. 2531 ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรที่เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 และใช้ฝึกอบรมนักศึกษาตั้งแต่รุ่นที่ 1-7 หลักสูตรฉบับปรับปรุงใหม่ 2531 นี้ แบ่งลักษณะวิชาออกเป็น 2 ประเภท (ดูรายละเอียดของหลักสูตรในภาคผนวก ก) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- 1) ภาษาอังกฤษทั่วไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หน้าที่ทางภาษาและวัฒนธรรมทางภาษาด้วย โดยมีผู้สอนเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้น นักศึกษาจะได้ฝึกทักษะฟังและพูดกับผู้ที่เป็นเจ้าของภาษามากกว่าทักษะอื่น ๆ เนื้อหาประกอบด้วย บทสนทนาที่มีรูปประโยคต่าง ๆ สำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนเหมือนกันทุกแผนก บทเรียนไม่ได้เน้นไวยากรณ์แต่เน้นให้นักศึกษารู้จักนำกระบวนประโยคต่าง ๆ มาใช้ในสถานการณ์
- 2) ภาษาอังกฤษวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับงานโรงแรม เนื้อหาในแต่ละบทเรียนแบ่งตามหน้าที่ในการปฏิบัติงานของนักศึกษาแต่ละแผนก โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ในการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในหน้าที่นั้น ๆ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความจำเป็นของการใช้ภาษาในแต่ละทักษะ ซึ่งแตกต่างกันไปใน 4 แผนก เช่น แผนกบริการส่วนหน้า แผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม และแผนกแม่บ้าน เป็นแผนกที่ต้องใช้ภาษากับแขก

ข. การจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรที่สถาบันจัดฝึกอบรม เป็นหลักสูตรระยะสั้น และระยะเวลาการสอนในภาคทฤษฎีมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่เนื้อหาวิชา สำหรับวิชาภาษาอังกฤษจำนวนชั่วโมงการสอนในแต่ละแผนกของวิชาภาษาอังกฤษทุกวิชารวมกันตลอดหลักสูตร เป็นดังนี้

1. แผนกบริการส่วนหน้า	250 ชั่วโมง
2. แผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม	150 ชั่วโมง
3. แผนกครัว	150 ชั่วโมง
4. แผนกแม่บ้าน	150 ชั่วโมง

การสอนทักษะทางภาษานำเน้นการฟังและการพูด นักศึกษาทุกแผนกมีโอกาสได้ฝึกฟังในห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีทั้งเครื่องบันทึกเทป เครื่องรับโทรทัศน์ และเครื่องเล่นวิดีโอเทป เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของภาษาและวัฒนธรรม.

ค. การวัดและประเมินผล

วิธีการสอบในวิชาภาษาอังกฤษประกอบด้วย การสัมภาษณ์ (Interview) โดยอาจารย์ชาวต่างชาติ การประเมินผลจากการฝึกกิจกรรมในห้องเรียน (Performance test) การสอบข้อเขียน (Written test) และการสอบความสามารถในการฟัง (Listening test)

การวัดผล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

G (Good) หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับดี

P (Poor) หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

F (Fail) หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในระดับอ่อน และไม่ผ่านในรายวิชานั้น

เกณฑ์ที่ใช้วัดผลขึ้นอยู่กับครูผู้สอนแต่ละคน ในแต่ละปีการศึกษาจะมีการทดสอบ

ประจำภาค (Mid-term test) 1 ครั้ง และสอบปลายภาคอีก 1 ครั้ง

ง. แบบเรียนและเอกสารประกอบการสอน

สถาบันได้จัดทำหนังสือเพื่อใช้สอนวิชาภาษาอังกฤษวิชาชีพในแต่ละแผนก ดังนี้

1. English for Front Office
2. English for Restaurant and Bar
3. English for Kitchen
4. English for Housekeeping

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังใช้หนังสือเล่มอื่น ๆ เพื่อประกอบการสอนทั้งในวิชาภาษาอังกฤษทั่วไปและภาษาอังกฤษวิชาชีพ

หนังสือที่ใช้ประกอบการสอนอื่น ๆ คือ

1. Communicative English for Hotel Personnel: Kanitta Utawanit, Thammasat University Press, 1980.
2. Special English for Hotel Personnel Book I, II: Vivien Worsdall, Macmillan Publishing Co. Inc., 1971.
3. English for Hotel and Catering Industry: Rod Revell & Trish Stott, Oxford University Press, 1988.
4. Breakthrough Book I, II: J.C. Richards & M.N. Long, Oxford University Press, 1987.
5. Streamline English ; Departures and Connections: Bernard Hartley & Peter Viney, Oxford University Press, 1988.
6. Side by Side: Steven J. Molinsky & Bill Bliss, Prentice Hall Inc., 1980.
7. English for Hotel Staff: Kate Schrago Lorden, Thomas Nelson and Sons Limited, 1984.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษวิชาชีพการโรงแรมโดยตรงนั้น มีไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบนี้จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งของภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ ซึ่งอาจสรุปและเสนอเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาอังกฤษวิชาชีพการโรงแรม

บังอร สว่างวโรรส (2526: 44-45) ได้สำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในวงการธุรกิจเกี่ยวกับความสำคัญของภาษาอังกฤษธุรกิจที่มีต่อบริษัท 60 บริษัท จากจำนวนบริษัทที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย 600 บริษัท ซึ่งในจำนวนนี้รวมธุรกิจการโรงแรมไว้ด้วย ผลการสำรวจพบว่า ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้จัดการของโรงแรมให้ความสำคัญของภาษาอังกฤษในระดับมากถึงมากที่สุด

อโณทัย ทิพนก (2532: 60-98) ได้ทำการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรมชั้นหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเฉพาะแผนกบริการส่วนหน้า และแผนกบริการอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 96 คน จาก 7 โรงแรม ได้วิเคราะห์จากคำตอบที่พนักงานตอบคำถาม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นตามหน้าที่ทางภาษาที่สำคัญ 49 หน้าที่ แบ่งตาม หน้าที่หลักทั่วไป 24 ข้อ หน้าที่ทางสังคม จำนวน 17 ข้อ และหน้าที่ทางภาษาในการดำเนินการสนทนา จำนวน 8 ข้อ ส่วนวิธีวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับทางภาษา 3 ระดับคือ ภาษาระดับกลาง ภาษาแบบทางการ และภาษาแบบไม่เป็นทางการ พบว่าร้อยละ 78.26 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาระดับกลาง อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถสื่อสารได้ อย่างไรก็ตาม อโณทัย ทิพนก ได้ให้ข้อสังเกตว่า การใช้ภาษาของพนักงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ยังไม่เหมาะสมในหน้าที่ทางภาษาที่สำคัญ ๆ ซึ่งต้องใช้ระดับของภาษาแบบกลาง ๆ มากกว่าจะใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานบริการ นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์คำตอบซึ่งผู้ตอบต้องเขียนประโยคที่ใช้พูดได้ตอบในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ผู้วิจัยให้ข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งว่า ถึงแม้จะสื่อสารกันได้เข้าใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าผู้ตอบมีความบกพร่องด้านไวยากรณ์อยู่บ้าง

1.2 งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

งามพริ้ง รุ่งโรจน์ดี (2521: 113-114) ทำการวิจัยเพื่อประมวล การสอนภาษาอังกฤษเทคนิค สำหรับนักศึกษาเทคนิคด้านช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้สอน ภาษาอังกฤษ และหัวหน้าแผนกช่าง ผลการวิจัยพบว่าทั้งผู้สอนและหัวหน้าแผนกช่างมีความคิด เห็นตรงกันว่า ควรสอนภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับวิชาชีพของผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำไปสื่อ ความหมายในการประกอบอาชีพ

กัณฑ์ทิพย์ ศิริผล (2522: 13-21) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและ แนวทางการปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษเทคนิค ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย" เพื่อศึกษา ปัญหาและเสนอแนวทางในการปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษเทคนิค ตัวอย่างประชากร คือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ และผู้สอนภาษาอังกฤษเทคนิค ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีปัญหาใน กระบวนการอ่าน ในด้านคำศัพท์ โครงสร้าง และประโยค นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการ ที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษเทคนิค และนิสิตขาดแรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษ รวมทั้งตัวผู้สอนไม่ได้รับการอบรมเพื่อสอนภาษาอังกฤษ เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ผู้วิจัยได้เสนอให้ใช้วิธีสอนแบบสื่อความหมาย

อุษา กาญจนสถิตย์ (2523: 276-281) ได้สำรวจความต้องการใช้ ภาษาอังกฤษในวงการธุรกิจ ในกรุงเทพมหานคร พบว่าบุคลากรในธุรกิจต้องการการอบรมการใช้ ภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ที่สอดคล้องกับความต้องการโดยตรง และทักษะที่ต้องการมากที่สุดคือ ทักษะฟัง และทักษะพูด

กมลรัตน์ จรัสรัมย์ (2525: 77-79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิด เห็นของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกี่ยวกับโปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษ ทั่วไป และภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา เพื่อศึกษาความคิดเห็นในด้าน หลักสูตร เนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน การนำไปใช้ ปัญหาการเรียนการสอน การทดสอบ และประโยชน์ ตัวอย่างประชากร ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรี และนักศึกษาใน 8 กลุ่มวิชา ผล การวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากว่า เนื้อหาวิชาควรเป็นทั้งภาษาอังกฤษทั่วไปและ ภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา และผู้สอนจำเป็นต้องรู้เนื้อหาวิชาเฉพาะของนักศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ควรสอนภาษาอังกฤษแบบที่นำไปใช้งานได้จริง ๆ

อัจฉรา วงศ์โสธร (2525: 54-55) ได้สำรวจความต้องการของสังคมเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาประเภทของภาษาอังกฤษที่บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และวงการธุรกิจ จำเป็นต้องใช้ ตัวอย่างประชากรคือ ผู้บริหารในหน่วยงานดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานของรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ ใช้ภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง ธุรกิจใช้ภาษาอังกฤษในระดับมาก ทักษะที่ใช้มากที่สุดคือ ทักษะการอ่าน รองลงมาคือ ทักษะเขียน ฟัง และพูด ตามลำดับ บุคลากรดังกล่าวต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ในการทำงาน มากกว่าบุคคล ทักษะภาษาอังกฤษที่ได้รับการศึกษามายังไม่เหมาะสมกับการทำงาน และยังไม่อยู่ในระดับที่หน่วยงานต้องการ

ฉนิษฐา กริมหา (2525: 90-94) ได้สำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษเทคนิค พบว่านักศึกษาต้องการเนื้อหาวิชาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพทางวิศวกรรม และเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน โดยให้มีลักษณะเป็นบทฝึกสนทนา เพราะปัญหาที่เป็นอยู่คือ นักศึกษาไม่สามารถพูดโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติได้

สุวณีย์ ศรีโสภา (2526: 78-82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ แก่นักศึกษาแผนกช่างก่อสร้าง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ แก่นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกช่างก่อสร้าง ซึ่งสอนโดยเน้นกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอัตราความคงทนในการจำของนักศึกษาที่สอนโดยใช้กิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่สอนโดยวิธีสอนธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักศึกษาที่สอนโดยวิธีใช้กิจกรรมมีทัศนคติต่อการสอนดีกว่านักศึกษาที่สอนโดยวิธีธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บุญพร้อม อติรัตน์ (2528: 50-51) ได้ทำวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาแผนกพาณิชยการ สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ใช้สอนอยู่นั้นสามารถนำไปใช้ได้ในระดับปานกลาง และทางด้านปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ทักษะการฟัง และทักษะการพูด เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนมาก

จากงานวิจัยในประเทศ พบว่าในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะนั้น ควรมีการจัดหลักสูตรและเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการในการนำไปใช้ทั้งในชีวิตประจำวันและเฉพาะสาขาอาชีพ ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะพูดและฟังมากที่สุดโดยการใช้กิจกรรม ครูผู้สอนควรได้รับการอบรมเพื่อสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และมีความรู้ในสาขาเฉพาะนั้น ๆ ด้วย

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เจน บอริง ดันแลป (Jane Boring Dunlap 1979: 5899A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบด้านความรู้ ความเข้าใจ และความชอบ ของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษธุรกิจในระดับอนุปริญญา ระหว่างการใช้วิดีโอเทปกับเอกสารคำสอนธรรมดา โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้วิดีโอเทปในการสอน และกลุ่มควบคุมใช้เอกสารในการสอน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

แอน เอ็ม จอห์นส์ (Ann M. Johns 1981: 51-57) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นในมหาวิทยาลัยซานดิเอโก พบว่าผู้สอนควรใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ ทักษะที่สำคัญ คือ การฟังแล้วจับบันทึก การสอนทักษะการพูดและการเขียน ควรสอนหลังจากทักษะอ่านและฟังแล้ว ในการสอนทักษะการพูดควรเตรียมคำตอบให้ด้วย ส่วนการสอนทักษะการเขียนควรเน้นที่การเขียนสรุปและการจับบันทึกย่อ

อลิซาเบท แม็คเรย์ วอล์คเกอร์ (Elizabeth McRae Walker 1981: 2478-2479A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบโปรแกรมการสอนทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันของนักเรียนวิชาชีพ 2 กลุ่ม เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการเรียนภาษาอังกฤษวิชาชีพ และการนำทักษะพื้นฐานทางภาษาอังกฤษไปใช้ กลุ่มทดลองเรียนภาษาอังกฤษที่ศูนย์วิชาชีพ กลุ่มควบคุมใช้ความรู้ทางภาษาเดิมซึ่งเรียนจากโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านและการทดสอบย่อยทางภาษาระหว่าง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

จูเลีย เกจ และพริ้นซ์ เดวิด (Julia Gage และ Prince David 1982: 349-351) ได้รายงานเกี่ยวกับโครงการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพสำหรับผู้พยพชาวอินโดจีนในสหรัฐอเมริกา โดยใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตผู้เกี่ยวข้องในตลาดแรงงานพบว่า คนงานที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษคำ สามารถปฏิบัติงานได้ดีพอสมควร แต่โอกาสในการได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งงานที่สูงขึ้นไปมีน้อยกว่าผู้ที่มีความสามารถทางการใช้ภาษาที่สูงกว่า

ฟิลลิส ซานตา มาเรีย (Phyllis Santa Maria 1988: 1127A) ได้วิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในหลักสูตรอาชีวศึกษา สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และการใช้ภาษาโต้ตอบในห้องเรียนระหว่างครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 90 คน จากการวิเคราะห์พบว่าในบทเรียน 160 บท ภาษาที่ใช้มีลักษณะเป็นการตั้งคำถามการอธิบาย การใช้ทักษะการฟัง การอ่านและการเขียนกราฟและแผนภูมิ การสอนเป็นการจัดกิจกรรม เช่น เกมส์ หรือสถานการณ์จำลอง

นิโคลัส คูปลแลนด์ (Nikolas Coupland 1990: 3575A) ได้สำรวจภาษาศาสตร์เชิงสังคมของภาษาที่ใช้ในบริษัททัวร์ ตัวอย่างประชากรได้แก่ ลูกค้าของบริษัททัวร์ชาวคาดีฟฟ์ (Cardiff) แบ่งกลุ่มตามอาชีพและการศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความแตกต่างของหน้าที่ทางภาษาที่แสดงจุดประสงค์ของผู้พูดใน 2 ลักษณะ คือ การแสดงจุดประสงค์อย่างชัดเจน (explicitness) และการแสดงจุดประสงค์โดยนัย (implicitness) ซึ่งปรากฏในข้อความที่ใช้พูด ผลการวิจัยพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วผู้ที่มีสถานภาพทางอาชีพสูงกว่าและมีระยะเวลาในการทำงานนานกว่า มีแนวโน้มในการเลือกใช้ประเภทของหน้าที่ทางภาษาที่แสดงจุดประสงค์ค่อนข้างชัดเจนมากกว่า

จากการวิจัยในต่างประเทศดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centered approach) การจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษจึงควรวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนในการนำไปใช้ แล้วจึงกำหนดเนื้อหาในหลักสูตร กำหนดทักษะที่ควรเน้นมากน้อยตามลำดับ การจัดการเรียนการสอนควรใช้กิจกรรม เช่น เกมส์ หรือสถานการณ์จำลอง และเนื่องจากภาษาอังกฤษมีความสำคัญในการประกอบอาชีพ และความก้าวหน้าในการทำงาน จึงมีผู้สนใจที่จะศึกษาแนวการสอนที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด